

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשטו

ערב שבת-קודש

פרשת תזריע / החודש

כ"ט באדר-ב ה'תשס"ח

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ח באדר שני ה'תשס"ח – ו' בניסן ה'תשס"ח

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ח באדר-שני	הלי מכירה פרק יג-טו.	הלי פרה אדומה.. בפרקים אלו. פרק א.	מליית רנא.
ש"ק	כ"ט באדר-שני	פרק טז-יח.	פרק ב.	מליית רנא.
א'	א' בניסן	פרק יט-כא.	פרק ג.	מליית רנא.
ב'	ב' בניסן	פרק כב-כד.	פרק ד.	מליית רנא.
ג'	ג' בניסן	פרק כה-כז.	פרק ה.	מליית רנב.
ד'	ד' בניסן	פרק כח-ל.	פרק ו.	מליית רנב.
ה'	ה' בניסן	הלי זכיה ומתנה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ז.	מ"ע רמה.
ו'	ו' בניסן	פרק ד-ו.	פרק ח.	מ"ע רמה.

זמני השבוע *

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
7.26	7.01.8	1.16	12.44	9.33	6.31	5.35	5.13	4.23	ו', כ"ח באדר-ב
7.27	7.02.4	1.15	12.44	9.33	6.29	5.34	5.12	4.21	ש"ק, כ"ט באדר-ב
7.27	7.03.1	1.15	12.44	9.32	6.28	5.33	5.10	4.20	א', א' בניסן
7.28	7.03.8	1.15	12.43	9.31	6.27	5.31	5.09	4.18	ב', ב' בניסן
7.29	7.04.5	1.15	12.43	9.30	6.26	5.30	5.08	4.17	ג', ג' בניסן
7.30	7.05.2	1.15	12.43	9.30	6.24	5.29	5.06	4.15	ד', ד' בניסן
7.30	7.05.9	1.14	12.42	9.29	6.23	5.27	5.05	4.13	ה', ה' בניסן
7.31	7.06.5	1.14	12.42	9.28	6.22	5.26	5.03	4.12	ו', ו' בניסן

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ו בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ו שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת		ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
7: 40	6: 42	7: 39	6: 40	7: 41	6: 40	7: 41	6: 32	7: 41	6: 42
7: 45	6: 47	7: 44	6: 45	7: 46	6: 45	7: 46	6: 37	7: 46	6: 47

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

כל יהודי הוא "מלך" על הטבע - בכוח התנהגותו ה'ניסית'

יהודים הם "בני מלכים" ולכן עבודתם היא באופן של "ניסן" כל השנה
• סדר עבודה המתחיל מלמעלה שייך רק מצד הפנימיות • אמנם עניין
ה"מלוכה" קיים בכל יהודי, וכשמוותר עליו הרי הוא מגביר את שנאת
ה"עבד" ל"מלך" • דרך ההצלחה היחידה עבור יהודי - התנהגות על-פי
תורה שלמעלה מהטבע • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

עובר בכל תאחר", נמצא, שדברי המשנה "באחד בניסן ראש השנה . . לרגלים" אינם אליבא דהלכתא. אמנם, כיוון שסתם רבי שמעון הוא רבי שמעון בן יוחאי⁶, שהוא מקור פנימיות התורה, יש לומר, שעל-פי פנימיות התורה הנה "באחד בניסן ראש השנה לרגלים" אליבא דכולי עלמא.

ב. ויוכן בהקדים עניין ראש השנה: ידוע הדיוק למה נקרא בשם "ראש השנה", ולא תחילת השנה, ומבואר בזה⁷, שראש השנה הוא בדוגמת ה"ראש" שבאדם, שהוא לא רק האיבר היותר מובחר מכל האיברים, אלא הוא גם השרש ומקור שממנו נמשך החיות לכל האיברים, ולא זו בלבד שהחיות של כל האיברים כלול תחילה בראש, אלא גם לאחרי שנמשך החיות מהראש לכל האיברים, קשורים כל האיברים עם הראש, שהוא המנהיג את

א. אודות אחד בניסן - שמתברך ביום השבת-קודש זה, שבת מברכים חודש ניסן - איתא במשנה¹: "באחד בניסן ראש השנה למלכים (למלכי ישראל²) ולרגלים"³ ("רגל שבו ראש השנה לרגלים"⁴). ומבואר בגמרא¹: "למלכים למאי הלכתא . . לשטרות . . מלך שעמד בעשרים ותשעה באדר, כיוון שהגיע אחד בניסן עלתה לו שנה" (ומעתה מונין לו שנה שנייה); ולרגלים, "נפקא מינה לנודר למיקם עליה בכל תאחר, ורבי שמעון היא, דתניא אחד הנודר . . כיוון שעברו עליו ג' רגלים עובר בכל תאחר, רבי שמעון אומר ג' רגלים כסדרן וחג המצות תחילה"⁴. וכיוון שאין הלכה כרבי שמעון⁵, אלא "כיוון שעברו עליו ג' רגלים (ללא נפקא-מינה באיזה סדר)

(1) ר"ה בתחילתה.

(2) שם ג, א.

(3) ראה גם שיחת ש"פ ויק"פ, פ' החודש, מבה"ח ניסן תשי"ג בתחלתה (תו"מ ח"ח ע' 60 ואילך).

(4) שם ד, א.

(5) פיהמ"ש להרמב"ם שם. וראה הל' מעשה הקרבנות פי"ד הי"ג.

(6) פרש"י שבועות ב, ב (ד"ה משמו). רמב"ם בהקדמתו לפיהמ"ש (ד"ה הפרק הששי). סדה"ד ע' רשב"י. וש"נ. ועוד.

(7) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. עט"ר שער ר"ה בתחלתו. ובכ"מ.

ג. וזהו גם העניין ש"באחד בניסן (רגל שבו) ראש השנה . . לרגלים":

חג הפסח נקרא על ידי אנשי כנסת הגדולה בשם "זמן חרותנו", לפי שבו יצאו לחירות מכל העניינים הבלתי-רצויים שבהם היו שקועים לפני זה.

וחירות זו לא היתה מצד עבודתם - שהרי בני-ישראל היו אז במעמד ומצב ד"את ערום ועריה"¹² (כפי שאומרים בהגדה¹³), כך, שעדיין לא היה אצלם עניין של עבודה, אלא החירות נפעלה אצלם באופן שמלמעלה למטה (בדוגמת הקצירה שלפני החרישה והזריעה).

וזהו שחג הפסח הוא "ראש השנה לרגלים" - כיוון שהסדר אצל בני-ישראל הוא שההתחלה היא בדרך אתערותא דלעילא.

ומחג הפסח באים לחג השבועות, היינו, שלאחרי שנעשה מלמעלה עניין החירות מכל העניינים שמבחוץ, אזי התחילו בני-ישראל להתכונן למתן תורה וקבלת התורה, עם כל העניינים הפנימיים שלמעלה. והכנה זו התחילה מיד ביציאת מצרים, כמו שכתוב¹⁴ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה", שגם זה הוא עניין שבדרך דילוג, כמוכּן.

ומזה באים אחרי זה לחג האסיף - "ואספת דגנך ותירושך ויצהרך"¹⁵, הן ברוחניות (כמבואר בארוכה באמרי בינה¹⁶), והן בגשמיות כפשוטו.

ד. אמנם, העניין ש"באחד בניסן ראש השנה לרגלים", הנה מצד פנימיות התורה הרי זה בגילוי, אבל מצד גליא דתורה, דהיינו, כפי שהתורה נמשכת ומתקשרת עם העולם, אי אפשר לקבוע כלל בנוגע לכולם ש"באחד בניסן ראש השנה לרגלים":

לדעת רבי שמעון - "באחד בניסן ראש השנה לרגלים", והיינו, שעניין זה שייך אצל אלו

כל האיברים. וזהו גם ענינו של ראש השנה, שהוא השורש ומקור שממנו נמשך החיות על כל ימות השנה, ובאופן שכל ימות השנה הם מונהגים על-פי ההחלטה ומצב הרוח ("די שטימונג") שבראש השנה.

וזהו ש"באחד בניסן ראש השנה למלכים":

מלכים - מלכי ישראל - הוא עניין השייך לכל אחד ואחד מישראל, שהרי "כל ישראל בני מלכים הם"⁸, וכיוון ש"ברא כרעא דאבוה"⁹, הרי יש בהם תכונת המלוכה מעין המלוכה של מלך מלכי המלכים הקב"ה, ובפרט שמצינו גם הלשון שכל ישראל הם מלכים¹⁰ (לא רק "בני מלכים").

וכיוון ש"באחד בניסן ראש השנה למלכים", הרי מובן, שאצל כל בני-ישראל צריכה להיות ההנהגה דכל השנה באופן של "אחד בניסן" - הנהגה שלמעלה מהטבע, שזהו ענינו של "ניסן", מלשון נס¹¹.

וזהו ש"למלכי אומות העולם מתשרי מנין" - כיוון שהנהגת אומות העולם היא הנהגה טבעית, ורק אצל בני-ישראל "באחד בניסן ראש השנה למלכים", שהוא עניין הנהגה נסית.

ובפרטיות יותר:

החילוק בין תשרי לניסן הוא - שתשרי הוא זמן החרישה והזריעה, וניסן הוא זמן הקצירה. וזהו שאצל אומות העולם ראש השנה הוא באחד בתשרי, בהתאם לסדר הנהגת הטבע, שתחילה היא החרישה והזריעה (תשרי), ואחר כך היא הקצירה.

אבל אצל בני-ישראל ראש השנה הוא באחד בניסן - שעוד לפני החרישה והזריעה נותנים לו מלמעלה מן המוכן שיוכל להיות אצלו עניין הקצירה (ניסן), ורק לאחרי זה באה החרישה והזריעה שבחודש תשרי, והיינו, שעבודתו בכל השנה היא לאחרי ועל ידי האתערותא דלעילא שנמשכה מלמעלה בחודש ניסן.

(8) שבת סז, א. וש"נ.

(9) ראה פרש"י כתובות צב, א - ד"ה כבעל. תוד"ה מקמי - יבמות ג, א. יונת אלם רפ"ב.

(10) ברכות ט, ב (במשנה). תקו"ז בהקדמה (א, ריש ע"ב). וראה שבת נט, ב: "מזיד דהוה אאבנט של מלכים".

(11) ראה פס"ו בא יב, ב.

(12) יחזקאל טז, ז. וראה מכילתא ופרש"י בא יב, ו.

(13) סיום הפיסקא "במתי מעט".

(14) שמות ג, יב ופרש"י - מב"ר פ"ג, ד.

(15) עקב יא, יד.

(16) שער הק"ש פנ"ג ואילך.

בכמה מקומות²⁰.
ובפרטיות יותר:

יתכן שיהודי יהיה במעמד ומצב של "עבד כנעני", ש"בהפקירא ניחא ליה"²¹, ובגלל זה לא מופרך אצלו ("בא אים איז רעכט") לוותר על עניין המלוכה שבו!
והגע עצמך:

אצל כל אחד מישראל ישנו העניין של "אתה בחרתנו מכל העמים... ורוממתנו מכל הלשונות כו"²², "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"²³, ועניין זה הוא גם בזמן הגלות, ובמעמד ומצב של

שהולכים בדרכו של רשב"י, ש"מלאכתן נעשית על ידי אחרים"¹⁷, כיוון שהם "עושין רצונו של מקום"¹⁷, שעבודתם היא לא רק באופן ד"בכל לבבך ובכל נפשך", אלא גם באופן ד"בכל מאדך"¹⁸, ולכן אצלם נקבע גם בגלוי שראש השנה הוא בניסן, היינו, שבכל ענייניהם ההנהגה היא בסדר של אתערותא דלעילא;

אבל, "הרבה עשו כרשב"י ולא עלתה בידן"¹⁷, היינו, שהסדר הרגיל הוא שצריך לעסוק גם במלאכה, על כל פנים באופן ד"תורתן קבע ומלאכתן עראי"¹⁷, ואז, אי אפשר לקבוע כלל שכל העניינים מתחילים

כאשר יהודי מוותר ח"ו על עניין המלוכה שבו, באומרו, "נהיה ככל הגוים בית ישראל" – הוא מאבד את הבעלות על הטבע, וגם ההצלחה שמצד סדר הטבע לא תהיה אצלו

חושך כפול ומכופל – לא רק "כפול", ב' פעמים, אלא גם "מכופל", ד' פעמים, והיינו, שישנו ההעלם וההסתר (חושך) לא רק מצד קליפת נוגה, ולא רק מצד אחד מג' קליפות הטמאות, אלא מכולם יחד – הנה גם אז אומר הקב"ה "לא מאסתים ולא געלתים גו"²⁴ חס"ו שלום,

וגם אז יש אצל כל אחד מישראל בפנימיותו עניין המלוכה, והרי ענינו של "מלך" שהוא בעל הבית על הכול, ובודאי שהוא בן-חורין מכל העניינים, ואף אחד אינו בעל הבית עליו, כך, שכל אחד מישראל אינו נתון תחת מרות הנהגת הטבע,

ואף-על-פי-כן, מצד עניין "עבד כנעני" ש"בהפקירא ניחא ליה", מוכן הוא לוותר על עניין המלוכה, ובלבד שלא לקבל על עצמו עול התורה והמצוות!

בסדר של אתערותא דלעילא, אלא לפעמים יכול להיות גם באופן אחר (ועל דרך המבואר בתניא¹⁹ שלפעמים מתחילה העבודה באהבה, ולפעמים ביראה).

וכל זה בנוגע ל"ראש השנה לרגלים", היינו, שסדר זה יהיה גם בחיצוניות ובגלוי; אבל בנוגע ל"ראש השנה למלכים", הכול מודים שהוא באחד בניסן, כי, מצד פנימיות הנשמה הרי כל אחד מישראל הוא "מלך" או "בן מלך", ולכן אצל כל בני-ישראל הסדר הוא ש"באחד בניסן ראש השנה למלכים".

ה. והנה, אף-על-פי שמצד פנימיות הנשמה הרי כל אחד מישראל הוא "מלך", מכל מקום, לא תמיד נראה הדבר בגלוי גם בחיצוניות ובגלוי, אלא יש גם מעמד ומצב של "עבד", עבד כנעני ועבד עברי, ואמה העבריה, כמבואר בארוכה

(20) ראה תו"מ ח"א ע' 84. וש"נ.

(21) גיטין יג, א. וש"נ.

(22) נוסח תפלת יו"ט.

(23) יתרו יט, ו.

(24) בחוקתי כו, מד.

(17) ברכות לה, ב.

(18) ואתחננו, ה. וראה ברכות שם, ובחדא"ג מהרש"א שם.

(19) ספמ"ג.

ו. והמענה על זה:

כאשר יהודי מוותר ח"ו על עניין המלוכה שבו, באומרו, "נהיה ככל הגוים בית ישראל"²⁵ - הנה לא זו בלבד שהוא מאבד את הבעלות על הטבע (הנהגה נסית שמצד עניין המלוכה), אלא יתירה מזה, גם ההצלחה שמצד סדר הטבע לא תהיה אצלו. מעלתו של יהודי - שהוא מלך, למעלה מהעולם; ואילו כאשר רצונו להתנהג כפי סדר העולם בדרך הטבע, תוך כדי וויתור על עניין המלוכה - הרי טבע העולם שייך לאומות העולם יותר מאשר לבני-ישראל, שבזה יש להם אחיזה יותר, ואילו הוא, היהודי, נשאר גם ללא סדר ההנהגה שמצד טבע העולם. וכדאיתא בזהר²⁶ שישאל נמשלו ללב, שעם היותו איבר היותר מובחר כו', הרי דווקא מצד מעלתו אינו יכול לסבול דבר גס. - הקיבה יכולה לעכל גם דבר גס, וזהו ענינה כו'; אבל אם יכנס פירוד מזה אל הלב, אזי יהיה חולה מסוכן רחמנא-ליצלן. ודוגמתו בישראל שנמשלו ללב, כך, שהכוח שלהם הוא בעניינים שלמעלה מהטבע, ולא באופן ש"נהיה ככל הגוים".

ז. וזהו גם מה שדובר בהתוועדות פורים²⁷, שכאשר מחביאים את ה"אתה בחרתנו", הנה לא זו בלבד שלא מרוויחים מאומה בנוגע להסרת שנאת העמים, אלא אדרבה, על ידי זה מגבירים את שנאת העמים עוד יותר:

גוי בטבעו שונא יהודי. כך הטביע הקב"ה שעשו שונא ליעקב. ומובן גם בשכל, כי, יהודי הוא מלך, וטבע העבד ששונא את אדונו. ולכן, כאשר יהודי טוען "נהיה ככל הגוים", ורוצה להסתיר את ה"אתה בחרתנו", הרי כיוון שבפנימיותו נשאר יהודי, ונשאר מלך, אינו יכול להסיר את שנאת הגוי, שכן, ככל שישתיר את יהדותו, מרגיש הגוי שבפנימיותו הוא יהודי, ולכן ממשיך לשנוא אותו, ואדרבה, הטענה "נהיה ככל הגוים" מגבירה את שנאתו עוד יותר, דכיוון שטבע העולם שייך לאומות העולם,

מרגיש הגוי, שהיהודי שרוצה להידמות אליו, רוצה לדחות אותו ממה ששייך אליו ("אֲרָאֶשְׁטוּפֶן פֶּן זֵיִן בְּעַנְקִל"), ולכן מתגברת שנאתו עוד יותר. וזהו גם דיוק לשון המדרש²⁸ "הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב":

מדרש - שייך לחלק האגדה (ולא לחלק ההלכה) שבתורה, ואם כן, מהו דיוק הלשון "הלכה בידוע שעשו שונא ליעקב", ומהי ההלכה שבדבר? אך העניין הוא²⁹ - שמציאות העולם נעשית על-פי הלכות התורה, היינו, שלפי ההלכה שפוסקת התורה, נעשית המציאות בעולם. וכיוון שהתורה פוסקת הלכה שעשו שונא ליעקב, אזי לא יועילו שום התחכמויות והמצאות, להסתיר את עצמו וכו'; לא נוגע מה חושב פלוני ומה חושב אלמוני; כיוון שהתורה פוסקת הלכה שעשו שונא יעקב, הרי הלכה זו תקבע במציאות העולם בכל האופנים. וזוהי ההוראה לכל יהודי - שעליו לדעת שההלכה היא שמציאות העולם שונא יהודי!

וכיוון שכן, לא יחשוב שיסיים את התפלה והלימוד, ובצאתו לעולם יתנהג כפי סדר ההנהגה בעולם, ויצליח, בעשותו חשבון, שאם הגוי מצליח על ידי עניינים טבעיים, הרי מכל-שכן שהוא, שיש לו כישרונות טובים יותר מאשר הגוי, להבדיל, בודאי יצליח - על כך אומרים לו, שאינו יכול להצליח בסדר ההנהגה של העולם, כיוון שהעולם שונא אותו; כדי להצליח גם בעניינים גשמיים - עליו להתנהג לפי סדר ההנהגה של תורה, סדר ההנהגה של חודש ניסן, שהיא הנהגה שלמעלה מהטבע, וזוהי דרך ההצלחה של יהודי.

ח. וזוהי ההוראה מחג הפסח, "זמן חרותנו", שהוא "ראש השנה", שממנו נמשך על כל השנה: יציאת מצרים לא היתה כמו הגאולות שלאחרי זה מפרס ומדי כו', שלאחריהם נשאר חלק מבני-ישראל בגלות, אלא באופן שכל בני-ישראל יצאו ממצרים³⁰. החילוק היה רק באופן היציאה ממצרים,

(28) ספרי בהעלותך ט, י"ד. פרש"י וישלח לג, ד.

(29) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 150.

(30) ראה לקו"ש ח"א בתחלתו. וראה גם ת"מ ח"מ ע' 53. ח"ב

ס"ע 22 ואילך. ח"ט ע' 325.

(25) ע"פ יחזקאל כה, ח.

(26) ח"ג רכא, ב.

(27) ס"ג ואילך (ת"מ התוועדיות ה'ש"כ ח"א (כ"ז) ע' 429

ואילך).

ועניין זה יהיה באופן שלמעלה מהטבע לגמרי, כמרומז בשם "ניסון", שיש בו ב' נוני"ן.

ובהקדם דברי הגמרא³⁵: "הרואה הונא כחלום - נס נעשה לו. חנינא חנניא יוחנן (נוני"ן הרבה) - נסי נסים נעשו לו".

ובחידושי-אגדות מהרש"א שם: "אי משום הנר"ן דאית ביה, אמאי לא נקט אהרן ונח. ומיהו בחנינא וחנניא וחנן יש ליישב, משום דהשם גופיה מורה על החנות והטובה, והנוני"ן מראין שיהיה בנס".

ובנרדן דידן: השם "ניסון" כשלעצמו מורה על עניין הנס, שהרי פירוש "ניסון" הוא מלשון נס. וכיוון שבתורה זו ישנם ב' נוני"ן, הרי בודאי שזה מורה על נסי נסים, למעלה מהגבלה לגמרי.

(וסיים כ"ק אדמו"ר:)

ייתן השם יתברך שחודש ניסן זה יהיה החודש ניסן שעליו אמרו רז"ל³⁶ "בניסן עתידין להגאל", במהרה בימינו.

(מהתוועדות שבת ויק"פ, פרשת החודש,

מברכים חודש ניסן, ה'תש"כ. 'תורת מנחם -

התוועדות' ה'תש"כ ח"א (כז) עמ' 487-494, בלתי מוגה)

שהיו כאלו שיצאו בשמחה, והיו כאלו שיצאו באופן ד"ברח העם"³¹, שהוצרכו לברוח מהמציאות שלהם... כי, להיותם במעמד ומצב ד"עבד כנעני", היה רצונם בהפקירות דמצרים, אבל, עצם היציאה ממצרים היתה אצל כל בני-ישראל.

ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"³² - שכל בני-ישראל יצאו מהגלות, ולא יישאר אפילו יהודי אחד בגלות; אצל כל אחד מישראל יתגלה עניין המלוכה, ועניין "אתה בחרתנו מכל העמים", והוא יצא מן הגלות, וגם אלו שרצו להסתיר זאת ולטעון "נהיה ככל הגוים" - הנה "ביד חזקה אמלוך עליהם"³³, וגם הם יצאו מן הגלות,

ולא זו בלבד שהם בעצמם יצאו מהגלות, אלא גם ייטלו עימהם "רכוש גדול", כמו ביציאת מצרים, שלא זו בלבד שבני-ישראל עצמם יצאו מן הגלות, אלא גם נטלו עימהם "רכוש גדול"³⁴, ובמכל שכן וקל-יחומר: אם בגלות מצרים שהיתה מאתיים ועשר שנים בלבד, נטלו עימהם "רכוש גדול" - בגלות זה האחרון שבו נמצאים כמעט אלפיים שנה, על אחת כמה וכמה שייטלו עימהם "רכוש גדול".

(31) בשלח יד, ה. וראה תניא פל"א.

(32) מיכה ז, טו.

(33) ע"פ יחזקאל כ, לג. וראה שמו"ר פ"ג, ו. ו לקו"ש שם.

(34) לך לך טו, יד.

(35) ברכות נו, רע"א.

(36) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

שירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

ציפייה לגאולה בקוצר רוח

יש לכסוף לגאולה ולעמוד הכן!

בפרשת החודש נתבארו פרטי העניינים דאכילת הפסח: "וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחיפזון", "מזומנים לדרך", כלומר שאכילת הפסח היא באופן שעומדים מוכנים להיגאל ממצרים, עד ש"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כך שמוכנים לצאת ממצרים תיכף ומיד באותו רגע שבו יקבלו הידיעה ש"הגיע הקץ", שאז "לא עיכבן המקום (אפילו) כהרף עין", ובוראי שמצירים הם לא יתעכבו "כהרף עין", שכן עוד מקודם לכן עמדו מוכנים לגאולה. וההוראה מזה בפשטות:

יהודי יכול לחשוב שמכיוון שהגאולה תהיה רק ברצונו של הקב"ה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע . . . "לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל, ולא בכוחותינו אנו נשוב כו' אבינו מלכנו כו' הוא יתברך יגאלנו כו'" - אין לו מה לעשות בקשר ליציאה מהגלות, כך שבינתיים יכול לישון... ובמקרה הטוב ביותר - לעסוק בלימוד התורה וקיום המצוות.

...ועל זה באה ההוראה מאופן אכילת קרבן פסח - שכאשר בני ישראל קיימו את ציווי הקב"ה "ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלוהו", קיימו זאת באופן ד"מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", כלומר שלא הסתפקו בקיום ציווי הקב"ה, ובפרט ציווי הקשור עם עניין של חירות . . . אלא ציפו והמתינו בקוצר רוח לרגע הנכסף שבו יגאלו ויצאו ממצרים, עד שעמדו מוכנים - "מתניכם חגורים גו' ומקלכם בידכם" - להיגאל ולצאת ממצרים.

גם אינם יהודים מובחינים

ומזה מובן גם בנוגע ליציאה מגלותנו זה - "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות": גם כאשר יהודי לומד תורה ומקיים מצוות בשלמות - אינו יכול להסתפק בכך, אלא צריך להמתין ולצפות בקוצר רוח לגאולה האמיתית והשלימה, עד כדי כך, שחוגר מותניו ונועל את רגליו ונוטל את מקלו בידו, ועומד מוכן - "עמדו הכן כולכם" - לרגע שבו תבוא הידיעה שמשיח בא... ואז יצא מיד מהגלות אל הגאולה!

מובן וגם פשוט, שגם ברגעי הגלות האחרונים צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות בכל המסירות והתוקף כו', אבל ביחד עם זה אי אפשר לשקוט ולשבת בשלווה עד שהקב"ה ירצה להביא את הגאולה, אלא יהודי צריך לעשות את כל התלוי בו כדי למהר ולזרוז את הגאולה, ועד שעומד מוכן, "עמדו הכן כולכם", לצאת מהגלות, בידעו ש"מצוות היום" היא - "מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם", "מזומנים לדרך", לצאת מהגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה.

ועניין זה - העמידה בתנועה שהוא מוכן לגאולה - ניכר אצלו בגלוי כל כך עד שאפילו אינו יהודי מבחין בכך כפי שהיה ב"ימי צאתך מארץ מצרים", שכאשר אינו יהודי הביט דרך החלון לתוך ביתו של יהודי, ראה שהיהודי ובניו אכלים קרבן פסח "בחיפזון" . . . וכמו כן בימינו אלה - שאפילו אינם יהודים מבחינים בכך שיהודי עומד מוכן לגאולה.

(תורת מנחם - התועודיות ה'תשמ"ה חלק ג, עמ' 1591)

העבודה בכרם חב"ד

בדורנו רבים המחפשים תורת החסידות ומתחננים בקלא דלא אשתמע - להראותם האור כי טוב • "שנה עבודה רבה כל כך בכרם חב"ד" • "אושר ועושר ברוחניות וגשמיות ולא כל אחד זוכה לזה" כתב הרבי לעסקן חסידי שביקש להתפטר ממשרתו החבד"ית • רשימה ראשונה

בברכה, מתאים לפתגם הידוע, שינצל את כל זה שחננו בורא עולם למילוי התפקיד הנפשי והפנימי הפצת המעיינות (עד שיגיעו אפילו) חוצה, אשר, כטבע נפש האדם, אז ורק אז ימצא סיפוקו הנפשי במילואו.

למי כתב הרבי איגרת מיוחדת זו? לתמים בן תמימים? מסתבר שדווקא לא. האיגרת נכתבה לאישיות רבנית חשובה, הקרובה דווקא לחוגי הציונות הדתית - "הרב הגאון ותיק־חסיד איש־ירא־אלוקים רב פעלים כו' מו"ה כתריאל פישל טכורש שי", שהתגורר בתל־אביב (אגרות־קודש כרך יב עמ' קפח).

בפתח המכתב הנ"ל מבקש הרבי לגעת בנקודה רגישה ("ארשה לי לבוא באיזה מילין בנקודה אישית") והיא:

ידועה התחייבות של כל אחד לגבי מצוה שאי אפשר לעשותה על־ידי אחרים בערך החיוב דשאר המצוות, אף שכולן מרועה אחד ניתנו, ועל דרך זה הוא גם בעניין דיגדיל תורה ויאדיר ובאורח חיים ומנהגי ישראל, שגם הם תורה הם. והנה קראתי מהנכתב על־ידי מעלת כבודו בענינים שונים ובעניות שונות, וחיפשתי ביניהם אחוזי הבעיות אשר נושאם היא תורת החסידות

פלא הדבר בעיני, כיוון שמעטים המתעסקים בהנוגע לחסידות ולהשייך לה המתאימים לזה, ובפרט בהשוואת מספרם למספר אלו הדנים ומתפללים בשאר הבעיות. ולמה יחליף האדם התפקיד אשר בלי ספק שלו הוא כיוון שמעטים או אינם כלל האחרים שימלאוהו, ויתן רוב זמנו ומרצו המכריע, לענין שרבים המתעסקים בו אפילו אם־תמצו־לומר שמצוה ברורה היא.

וכבר המליצו על זה בהתוועדות, הכתוב שמוני נטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, שגם הראשונים כרמים הם והתורה מעידה על זה, ובכל זה מתאוננים מקרב ולב עמוק, כי ישנו כרמי שלי אשר אותו לא נטרתי (אם אפילו שמוני והתנאים מכריחים - למה זה נפל בגורלה להיות נוטרה דוקא כרמים סתם).

והאריכות לדכוותיה בטח אך למותר, ורק להעיר אשר רואים במוחש שבעניני חסידות ומנהגיה שבדורות מלפנים זקוקים היו להשתדלות עצומה ולמלחמה נגד מנגדים וכו', הרי דוקא בדורינו דור יתום זה - לא רק שכמעט אין מנגדים, אלא שעוד נתרבו, הן בכמות והן באיכות, המחפשים תורת החסידות ומתחננים בקלא דאשתמע או דלא אשתמע להראותם האור כי טוב.

כרמי שלי לא נטרתי?!

בחורף תשכ"ח העלה העסקן החסידי ר' יצחק (איצ'קע) גאנזבורג (ע"ה) רעיון, שחב"ד תשתף פעולה עם המועצה הלאומית למניעת תאונות בדרכים. הרב ישראל לייבוב (ע"ה) דיווח על כך לרבי תוך שהוא מעלה את הלבטים שבעניין: ה"רווח" יהיה פרסום חב"ד וגם פשוט מצד הצלת נפשות וכו'. מאידך, היו מאנשי צא"ח שהתנגדו לדבר וטענו שאין זה מעניינה של צא"ח. בתגובה כתב לו הרב חזקוני (מקדש מלך כרך ג' סנ"ד): "צודקת הדיעה במכתבו שמתנגדת להשתתפותכם בזה והאמרת שאין זה מעניינה של צא"ח..." הרבי עצמו כתב לר' יצחק מכתב מכ"ד טבת (אגרות קודש' כרך כה עמ' ער):

במענה למכתבו... שחב"ד ינהלו תעמולה למניעת תאונות בדרכים וכו'.

הרי אז יפנו אליהם גם משאר כיוצא באלו שינהלו תעמולה גם אודותם וכו' – ובכלל "כרמי שלי לא נטרתי" (ככל הדרוש) ואין לחפש כרמים – אף שגם הם כרמים – להיות נטרה כו' וק[ל] [להבין].

ענייני חב"ד – מצווה שלא נעשית על ידי אחרים

שנתיים קודם לכן כתב הרבי מכתב ארוך ומנומק באר היטב בנושא זה (אגרות קודש' כרך כד עמ' נה"נו) אל אישיות מסויימת:

ב"ה, כ"ה טבת, ה'תשכ"ו
ברוקלין, נ.י.

מ...

שלום וברכה:

מכתבו נתקבל באיחור גדול ביותר, וגם מצדי נתעכב המענה מרוב הטרדות, ואת כ[בודו] הסליחה.

במכתבו כתב שחב"ד יקיים סמנריון למורים בין בני הישיבה, וכותב הטעמים בזה וגודל ההכרח שבדבר.

ואף ע"פי שברוב הטעמים שלו מסכים אני אתו, אבל לאחרי בקשת סליחתו הרי גם כן מכמה טעמים שחושבני שבחלקם יתקבלו על דעתו, מוכרחני לומר שלא זה מענייני חב"ד. אף שבנוגע

הדרכותי[ה] ומנהגי[ה], וקטן הוא ביותר וביותר, על-כל-פנים בין נדפסי כבוד-ותרותו שראיתי. ומתאים להקדמה הנ"ל, הנה...

זכות ונחיצות עליונה לעבוד במוסדות חב"ד

בני זוג מאנ"ש קיבלו פנייה לעבוד בשטח החינוך על טהרת הקודש בכרם חב"ד, ולא קיבלו את ההצעה. במענה למכתב הבעל, שבו פירט את הנימוקים לכך, הגיב הרבי בב' בשבט תשט"ז (אגרות קודש' כרך יב' עמ' רסז):

הנה מה תועלת לו בהטעמים כיוון שסוף-סוף אינם לוקחים חלק במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, ואף שמוכן שחינוך הכשר בכל מקום שיהיה בעיה חינוכית היא, הרי גם על זה מתאוננים וכמו שכתוב שמוני נטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, אף שגם הראשונות מעידה התורה שכרמים הם, וק"ל, והאריכות בטח אך למותר.

בהזדמנות אחרת, בשנת תשכ"ו, כתב הרבי (אגרות קודש' כרך כד עמ' רנז):

לשאלתו בנוגע לאופן ומקום עבודתו בעתיד – מובן שקדימה ביותר וביותר לעבודתו במוסדות ליובאוויטש (קדימה הן מצדו והן מצד המוסדות). כן מובן שעבודה צריכה להיות באופן לנצל מקסימום האפשרי דיכולתו ומתוך שמחה – ואיני רואה כל סיבה וענין שימנעו קיום שני תנאים הנ"ל ביחד. והרי זוהי, כנ"ל, טובת כל הצדדים...

בשנת תשל"ב נכנס האברך הרה"ג ר' מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א (כיום רבו של כפר חב"ד) ל'יחידות'. באותה תקופה הוצעו לו עבודות במפעלים תורניים מפורסמים. הרבי הגיב בתקיפות:

הרי יש עבודה רבה כל כך בכרם חב"ד והלוואי שסיפיקו לגומרה לפני ביאת המלך המשיח...

הרבי חזר על דבריו אלו מספר פעמים (הובא ב'פתח דבר' להלכות תלמוד תורה משולחן ערוך של אדמו"ר הזקן קה"ת תש"ס עמ' v הע' 6, והושלם על-פי ראיון שנערך עם הרב אשכנזי ופורסם ב'כפר חב"ד').

עצם העניין לית מאן דפליג שהוא הכרחי ביותר.
כי הנה אילו היה עודף בכח אדם בכלל, ובחב"ד
בפרט, וכל הענינים שהם בגדר שאי אפשר לעשותם
על יד אחרים אלא על ידי חב"ד כבר היו נגמרים
ונעשים, או אז אולי יש מקום לדון בענין האמור.
אבל לדאבוננו יש מחסור גדול ביותר בכח אדם בכל
התנועות החרדיות, כולל תנועת חב"ד. משום כך דין

קדימה לאותם הענינים המחייבים את אנשי חב"ד
לראש ולראשונה, אשר מבלי הבט על מסירותם
לתפקידם ועבודתם עדיין המלאכה מרובה ויש
להוסיף ולהרחיב. מאידך, פעולה אחרת שהכל
מוודים בהכרחיותה וכמה מסוגלים להביאה לפועל,
חושבני שאין לחב"ד הצדק, על-פי יושר ובעיקר על-

פי התורה, להתעסק בה. והרי לפנינו סוגיא מפורשת
(מועד-קטן ט, סוף ע"א וריש ע"ב) ומסקנת הגמרא
שבנוגע למצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים
- לימוד התורה הוא בגדר של "כל חפצים לא ישוו
בה". ואין הגמרא עושה חילוק בין מצוה אחת לכמה
מצוות או בסוג המצוות, מה שאין כן בנוגע למצוה
שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים, שאז אפילו
מצוה קלה יש לה דין קדימה ומוכרח לעשותה.

כבוד ובברכה
על יסוד פגישתנו והתכתבותנו ארשה לי להביע
תקותי שציין את יום הסגולה י"ט כסלו, שבודאי
ידועה לו פרשת היום, המאסר והגאולה.
**מעשה בעסקן חסידי שהתאונן על מצב פרנסתו
במוסד חב"די שניהל. הרבי הגיב ('אגרות קודש'
כרך כד עמ' רפ):**
לנקודה שחוזר עליה בכמה וכמה ממכתביו,
משרה במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זהו אושר
ועושר ברוחניות וגשמיות, ולא כל אחד זוכה לזה.
און זיין ווארפן זיך מיט דעם [=והקלות שבה הוא
מנוכף ברעיון ההתפטרות] וכו' - לפי עניות-דעת;
צריך-עיון גדול אם ימשיך עוד בזה, שהרי סוף-סוף
אין זכין לאדם בעל-כורחו. ומה יהיה, אם, **חסוּשְׁלוֹם**,
תקובל בקשת הפיטור?!...

פרשת תזריע

פרשת תזריע

מהו הקשר בין שם פרשתנו, שתוכנו הולדת חיים חדשים, לבין הנושא המרכזי של הפרשה - נגעים, שתוכנם היפך החיים, כמאמר רז"ל (נדרים סד) "מצורע חשוב כמת"? הביאור:

(א) על הנגעים נאמר שהם "אות ופלא בישראל כדי להזהירן מלשוון-הרע", וכן הסגרת והחלטת המצורע נועדו להבטיח "שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצינות ולשוון-הרע" (רמב"ם סוף הלכות טומאת צרעת). הרי שגם עצם הופעת הנגע וגם דרך הטיפול בו לא באו אלא כדי לתקן את המצורע ולגרום שאדם זה, שחשוב 'כמת', יתחיל חיים חדשים ונעלים יותר - "תזריע".

(ב) "תזריע" רומז לעבודה בזמן הגלות, שהיא בבחינת 'זריעה' והכנה ל'צמיחת' הגאולה. כידוע שהגילויים הלעתידי תלויים במעשינו ועבודתינו בזמן הגלות והם 'פירות' זריעתנו עכשיו.

העבודה שפרשתנו, העוסקת בדיני נגעים (הרומזים לגלות), נקראת תזריע, מלמדת, שהעבודה האמורה צריכה להיות חדורה ב'תזריע' - כבר בעת העבודה צריך להרגיש שבפעולה זו 'זורעים' את הגאולה העתידה ואת הגילויים הנפלאים של ימות המשיח.

(ליקוטי שיחות, כרך כב, עמ' 70)

אשה כי תזריע (יב,ב)

"אשה" - רמז לתשוקת הנשמה לחזור אל שורשה האלוקי, שכן השם 'אשה' הוא על שם מקורה של האשה, "כי מאיש לוקחה" (בראשית ב).

"כי תזריע" - הזריעה אינה אפשרית אלא בארץ. לומר לך, כי למרות התשוקה האמורה, אין אדם רשאי 'לברוח' מן העולם, אלא עליו לעבוד עם העולם ובתוכו - לבררו ולהעלותו.

(ליקוטי שיחות, כרך א, עמ' 237)

אשה כי תזריע וילדה זכר (יב,ב)

מפרש ה'אורי-החיים' הקדוש:
 "אשה" - זו כנסת-ישראל, שנמשלה לאשה.
 "תזריע" - היינו קיום המצוות, ככתוב (הושע י), "זרעו לכם לצדקה".
 "זכר" - רמז לגאולה העתידה, שתהיה גאולה נצחית, בחינת "זכר".
 "אשה כי תזריע וילדה זכר" - על-ידי מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות, נזכה לגאולה אמיתית, גאולה שאין אחריה גלות.
 ויש להוסיף על פירושו עוד טעם שהמצוות נמשלות ל'זריעה':
 (א) על-ידי זריעת גרעין בארץ צומחת כמות גדולה של תבואה, וגם על-ידי קיום מצווה 'צומח' גילוי אלוקות בעולמות העליונים.

ב) הגרעין אינו צומח אלא במקום הראוי לזריעה (ולא במדבר, למשל), וכן גם 'זריעת' המצוות איננה אפשרית אלא בבני-ישראל - דווקא המצוות שנעשות על-ידם פועלות 'צמיחת' האור והגילוי למעלה.

(אור-התורה - ויקרא, עמ' תצז)

* * *

ועוד יש להוסיף:

מאחר שהגאולה העתידה תהיה בבחינת 'זכר', מובן שגם העבודה שתביא את הגאולה צריכה להיות בבחינת 'זכר'. פירושו: 'זכר' מורה על תקיפות ואומץ, כמאמר רז"ל (קידושין לה), "איש דרכו לכבוש". יש אפוא 'לכבוש' את העולם וענייניו ולהכניסם לתחום הקדושה מתוך תקיפות, מבלי להתרשם מפני המלעיגים למיניהם.

(ליקוטי-שיחות, כרך א, עמ' 238)

אישה כי תזריע וילדה זכר (יב,ב)

איש מזריע תחילה - יולדת נקבה, אשה מזרעת תחילה - יולדת זכר (ברכות ס)

בתוך ה'שלושים' להסתלקותו של כ"ק אדמו"ר הזקן הופיע, בחזון הלילה, אצל נכדו, הרבי ה'צמח-צדק' ואמר לפניו מאמר חסידות. עם סיום המאמר אמר: "איש מזריע תחילה יולדת נקבה" - זו אמך (הרבנית דבורה-לאה, בתו של אדמו"ר הזקן); "אשה מזרעת תחילה יולדת זכר" - זה אתה.

(היום-יום כ"ח אייר)

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב,ג)

ידוע שמצוות מילה ממשיכה גילוי של שם הוי', כנרמז בפסוק, "מי יעלה לנו השמימה" (דברים ל) - ראשית-יבות מילה וסופית-יבות הוי'. לכן נקבעה מצווה זו ביום השמיני, כי המספר שמונה רומז לגילוי שם הוי' שיהיה לעתיד:

מספר זה רומז לארבע האותיות של שם הוי' כפי שהן בגלוי (הקרי באל"ף דל"ת) וכפי שהן בהעלם (הכתיב ביו"ד ה"א); ולעתיד-לבוא יאירו ויתגלו האותיות הנעלמות באותיות הגלויות, "כפי שאני נכתב, אני נקרא" (פסחים ג).

(ליקוטי-תורה ויקרא, דף ע"ד)

תשב בדמי טהרה, בכל קודש לא תיגע ואל המקדש לא תבוא (יב,ד)

בדמי טהרה: אף-על-פי שרואה טהורה. בדמי טהרה:... הוא שם דבר, כמו טוהר (רש"י)

"אף-על-פי שרואה טהורה" - זו העבודה של 'אתכפיא' (ביטול הרע ושכירתו). אדם חייב לטהר את עצמו למרות ה'דם'.

"הוא שם דבר כמו טוהר" - זו העבודה של 'אתהפכא' (הפיכת הרע לטוב). יש לטהר את ה'דם' עצמו ולהפוך אותו לטוב.

עלינו לשקוד בעבודת ה'אתהפכא' גם בזמן הגלות, אף-על-פי שאז אנו שרויים במצב של "בכל קודש לא תיגע ואל המקדש לא תבוא".

(ליקוטי-שיחות, כרך ז, עמ' 90)

שואלים ודורשים בהלכות הפסח (א)

תכנון נסיעות: מענה הרבי: "הנוהג בישראל, שבחג הפסח נמצאים ביחד איש וביתו (ובביתו), ובפרט ראש המשפחה. נוסף על שקשה ביותר להדרר כפי הרצון בענייני פסח - כשנמצאים במקום אחר. וקל להביין".⁶

יש להתחיל בהכנות ל'מבצע פסח', כולל לדאוג למעות חטיין,⁷ מזון ולבוש,⁸ וכן לחלוקת מצה שמורה כדלהלן.

הגדות: כדאי שיהיו לכל ילד סידור, חומש, ולהבדיל - קופת צדקה, משלו, וכן ספריי-קודש אחרים. ובעניין שהזמן גרמא - הגדה של פסח. ומה טוב - שקורם החג יקנו לכל ילד סידור חדש וכיוצא-בזה,⁹ מה שיוסיף לו חיות ומרץ להשתמש בזה בפועל.¹⁰

כלים: "המנהג פשוט במדינות אלו... שלא להשתמש בפסח בשום כלי זכוכית שיש לחוש בו

הכנות לפסח: "מצווה על כל אחד ואחד שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל, עד שיהיה בקי בהם וידע המעשה אשר יעשה".¹

"כל שלושים יום לפני הפסח,² טוב להזהר ולעיין בכל דבר שעושה, שלא יישאר דבוק בו חמץ באופן שלא יוכל להסירו בקלות כשיגיע ערב פסח".³

"בימים אלו מתחילים כבר עניין המצה... שלכן יש להזהר מאכילת מצה שלושים יום לפני הפסח".⁴

תכנון כינוסים: הוראת המזכירות - אין לקבוע באה"ק כינוס ליום א' דחול-המועד פסח, שבחול הוא יום ב' דחג-הפסח, אם בין המוזמנים אליו יהיו גם אורחים מחול הנמצאים כעת בארה"ק, וזאת כדי שאורחים אלה לא יטעו ויסעו לכינוס באותו יום שעליהם (כתושבי חול) לשמור כיום-טוב.⁵

1) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ג. והיינו ל' יום לפני הפסח, משנה-ברורה שם סוס"ק ב בשם אחרונים, כף-החיים ס"ק ג בשם מחזורים. ובפרט בשיבה, כולל-אברכים ובית-מדרש - ראה ערוך-השולחן שם ס"ו.

2) השלושים יום מתחילים מיום הפורים עצמו, שו"ע אדמוה"ז שם ס"א.

3) שו"ע אדמוה"ז סי' תלו סכ"ג.

4) 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב סי' קצ, מאג"ק כרך ח עמ' שיט. מן הדין אסור לאכול מצה רק מעמוד השחר של ערב פסח, כנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' תעא ס"ד. ובחק-יעקב שם ס"ק ז הביא משיירי כנה"ג שהרבה נוהגין שלא לאכול מצה מראש-חודש, והובא באחרונים. בשו"ת אגרות-משה או"ח ח"א סי' קנה (דף ערבא, ואילך) מבאר מקור למנהגם ולמנהגו. ובס' מצות-מצווה (פ"ב ס"ק כט) כ' שכיוון שהטעם הוא משום חביבות המצווה, הרי אפילו במצות של חמץ ראוי להימנע מלאכול, דשוין במראיתם וטעמם, ע"כ. וע"ע (ולכאורה יש לברר עד כמה הן חמץ ממש. ע' בשו"ע אדמוה"ז סי' תנה סל"ג. ועכ"פ יש מקום להחמיר בבוקר ערב פסח עצמו, וכ"כ בנטעי-גבריאל פסח ח"א פ"ב הערה כב).

5) היכל-מנחם כרך ג' עמ' נד. וראה קונטרס 'יום טוב שני

להעובר במקום למקום, לונדון תשנ"ה, ומסקנתו שם. וזה דלא כנהוג בין רבני אנ"ש לפסוק בזה כמ"ש בשער הכולל פ"א ס"ב (אף ש"ל שהכוונה כאן לאורחים שלא מאנ"ש). וראה גם בתורת מנחם - התועדויות' כרך כד עמ' 145 (ברור מה היתה הנחת-היסוד של הרבי בזה!). וע"ע.

6) היכל-מנחם כרך ג' עמ' קצג.

7) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ה ואילך. והעירו שברמ"א שם ס"א קושר זאת, ובוא"ו החיבור, לענין 'שואלין ודורשין', עיי"ש (ראה סיפורי-חסידים, מועדים, סיפור 294).

8) ראה 'התועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 399,339 ועוד.

9) במכל-שכן ממה שעל-פ"דין (רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח. טושו"ע ושו"ע-אדמוה"ז או"ח תקכ"ט ס"ז) צריך לקנות לו קליות ואגוזים.

10) ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 343. ואכן נדפסו ומופצות ע"י מרכז צא"ח באה"ק לשם כך הגדות מיוחדות בהוצאת קה"ת עם חוברת תמונות צמודה, שהוכנו בהתאם להוראות מפורטות שנתקבלו מהרבי בניון.

ברגע שירצה¹⁸.

מכירת חמץ: נכון להפיץ שטר-מכירה קצר שיוכלו לצרפו לשטר הכללי, או יפוי-כוח מתאים לכל המקומות שבהם נמצאים חמץ וכלי-חמץ¹⁹. יש לצרף לעניין זה גם אנשים שעלולים ליטול חלילה מן החמץ בפסח²⁰. יש לדאוג למכירת חמץ ב'ערב קבלן' דווקא, כדעת כ"ק אדמו"ר הזקן²¹, ולהשתדל בדרכי נועם אצל כל הרבנים שיעשו זאת.

שמא עירו לתוכו משקה חמץ חס, או שמא נשתהה בתוכו משקה חמץ מעת-לעת¹¹. הנוהרים שיהיו להם כלים מיוחדים לפסח, ושלא להזדקק להכשרת הכלים כלל, תבוא עליהם ברכה¹².

"סדר לדוגמא": בימים הסמוכים לחג הפסח, רצוי להראות לתלמידים עריכת הסדר, שעל-ידי זה יחקקו בזיכרונם ההלכות הקשורות בעניינים אלו, אך יש להתבונן ולסדר זאת באופן שלא לנגוע במנהגי אבותיהם¹³.

חלוקת מצה שמורה: מתקנת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, להשתדל - ובפרט רבנים, שו"ב וכל העוסקים בצורכי-ציבור - לשלוח לחג הפסח למכריהם (על-כל-פנים בעבור הסדרים) מצות עגולות אפיוות-יד, ודווקא מצות שמורה, וכן במקומות שמסדרים סדרים כלליים (כמו במלונות וכדומה) יסדרו זאת המארגנים¹⁴. כפרט - יש לדאוג לתלמידי מוסדות חינוך חב"ד ולהוריהם¹⁵. "מובן, שכל המרבה בסוגי מקבלי השמורה וכל המהדר בשמורה זו כפי האפשרי - הרי זה משובח"¹⁶. השיעור המינימלי לחלוקה זו הוא: 'כזית'¹⁷.

סדרים פומביים: הרבי הציע, שהרבנים שבכל אתר ואתר יערכו סדרים פומביים, היינו - כל אחד מהם יערוך את ה'סדר' שלו, ביחד עם בני ביתו ותלמידיו וכו', "ברחובה של עיר", ויזמין את כל תושבי המקום להשתתף ב'סדר הפומבי'. לפרסם מודעות בעיתונות המקומית, שהרב המקומי עורך 'סדר פומבי' הפתוח לקהל הרחב, במקום פלוני ובזמן פלוני, וכל הרוצה יוכל להשתתף בסדר, לקבל ארבע כוסות ושלוש מצות וכו', ובהדגשה - שאין דורשים דבר מן המשתתף, לא תמורה כספית ולא אחרת, וגם לא מחויבות להישאר עד סיום הסדר, אלא כל הרוצה יוכל להיכנס ולצאת

18 'התועודיות' תשמ"ו ח"ב עמ' 851, מר"ד בעת ביקור הרבנים הראשיים לארה"ק.
19 אג"ק כרך כ עמ' קפו.
20 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' קד.
ושם (כדי להפיס דעת המערערים): מובן שיהירו את המוכרים שאסור להם לעשות זאת. אבל גם אם יעברו על איסור זה - 1) פשיטא כמה מהנ"ל לא יעשו זה. גם בנוגע להנחשים - ודאי כוודאיות התיקון - לא הווי. 3) אפילו בנוגע להנוטל - לכמה דעות לא בטלה המכירה [כן משמע דעת אדמוה"ז - סי' תמח סעיפים יג"ד] כי אם גוזל הוא מה שנוטל ותו לא מידי. 4) אפילו להאומר [א"ה: ראה שו"ת משנה-שכר ח"ב סי' קיח] דבטלה המכירה - י"ל דזהו מכאן ולהבא - וניצל מאיסור בלי-ראיה ובל-ימצא עד שעה זו. ולא שאין בו מעשה - לכמה דיעות אין לוקין עליו אף בעשה מעשה [לעבור עליו]. 5) אפילו למאן-דאמר דלוקין עליו - צ"ע מה מכריע: כל שמונת ימי הפסח באיסור דבלי-ראיה ובל-ימצא אלא באופן שאין לוקין - או זמן קצר יותר, אלא שרגע אחד - רגע ביטול הקנייה - קאי בלאו דלוקין עליו. 6) אפילו אס-תימצו-לומר דבטלה המכירה למפרע - הנה אדרבה לפי זה יש לומר שאין כאן מעשה ואין לוקין על זה, כי מעולם לא היתה כאן מכירה, ואין מקום לקנייה בתוך חג הפסח.

ולבסוף, ע"פ הוראותיו ותיקונו של הרבי, וכדי שיהא נכון לכל הדעות, נוסף הנוסח דלהלן לשטר המכירה:

"ישראל המוכר או בא כוחו יהיה, באם ירצה, מורשה מהנכרי הקונה ושלא על מנת לקבל פרס, למכור בשבילו או לתת במתנה מהעניינים הנמכרים".

21 בסידורו - נדפס בשו"ע שלו סוף הל' פסח עמ' 1120, וביאורו מבעהמ"ח שער הכולל להלן שם עמ' 1399. וראה 'המועדים בהלכה' עמ' רנא, ובארוכה בספר 'מכירת חמץ בערב קבלן' להרה"ג ריי"צ שי' בלינוב, וכן בקונטרס 'מכירת חמץ לפי תקנת רבותינו' להרה"ג רש"ב שי' לוויץ, הנדפס בסו"ס 'תיקוני מקוואות' שלו, ברוקלין תשנ"ח.

11 שו"ע אדמוה"ז סימן תנא סעיף עג. וכן נפוץ המנהג בין אנ"ש שלא להכשירם גם מאיסורים. וראה בס' 'הגעלת כלים לפסח' פי"ג סעיף נט. ולגבי דורלקס ומיירקס וכו' דנו רבות בספרי השו"ת, ראה בס' הנ"ל פי"ג סעיף שעה.

12 ראה במבוא לס' הנ"ל, אות י'.

13 אג"ק כרך י עמ' שנ.

14 ספר-המנהגים עמ' 37.

15 אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יא עמ' פו.

16 אג"ק כרך יא עמ' ו.

17 אג"ק כרך יב עמ' שמג וכרך יג עמ' יא.

הידורים²²

* אין אוכלים מצות מכונה, ואין נותנים אותן אפילו לילדים.²³

* נזהרים ביותר ממצה שרויה. ולכן המצות שעל השולחן מכוסות [בפועל: כל אחד ואחד אוכל לעצמו מתוך שקית. אוכלים את המצה לפני הבאת התבשילים על השולחן, מסלקים את השקיות ואז שותים ואוכלים את הסעודה. למעשה, אף אין מטגנים מצה במי-פירות], שמא תיפול עליהן טיפת מים, וכן שלא יפלו מפירורי המצה למים או למרק. קודם ששופכים מים, או משקאות שמים מעורבים בהם, לכוס או לקערה, בודקים שלא יהיו בכלי פירורי מצה [כלי עם דבר לח שנפל בו פירור מצה, נמנעים מלהשתמש בו בפסח זה].²⁴

מצד החינוך – גם הקטנים צריכים להיזהר ממצה שרויה.²⁵

* נזהרים משתיית יי"ש בפסח.²⁶

* כשהסירו את החותמות מבקבוקי היין, נזהרו שה'פוחן' (שבאמצעותו פותחים את הבקבוק) לא

ייגע בין עצמו²⁷

* הרבנית רבקה נ"ע אמרה שאצלם לא שטפו את הביצים לפני פסח.²⁸

* זה כמה שנים מנהגנו לא לקחת קידה וקינמון לאחרות וכן לא להשתמש בתבלינים בכלל מחשש תערובת חמץ.²⁹

* רבנו הזקן אמר: "בפסח אין צריך לכבד זה את זה באכילה ושתייה, אבל מותר ליטול בעצמו".³⁰ נזהרים לאכול רק בבית ולא אצל אחרים, גם אם יודעים שהזולת נזהר (לכל הפחות) כמותו.

* הצמח-צדק אסר אכילת צנון בפסח, ללא מתן טעם.³¹

* רבותינו היו אוכלים דגים בפסח.³²

* כנראה, הרבי לא היה שותה תה בפסח (אבל ככלל, הקלו בזה גם רבותינו).³³

* הרבי היה אוכל מאכלי חלב בפסח.³⁴

* בין כלי הפסח של רבותינו נשיאינו היו גם

27 לקוטי-דבורים עמ' 846.

28 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מליקוטי-סיפורים עמ' רסא. ומביא שם שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הקפיד על הבחורים בלויבאוויטש שהידרו לרחוץ. בזמננו יש החוששים לכוהל בסימון שע"ג הביצים, ומשווקים במיוחד בלא סימון.

29 ספר-המנהגים עמ' 39. ובפועל נמנעים ככל האפשר ממוצרי תעשייה בכלל (ראה מכתב המד"א דכפר-חב"ד בנידון בכפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 64).

30 'היום-יום' עמ' מז. ספר-המנהגים עמ' 42. והיינו רק כדי שלא לגרום הרגשת אי-נוחות למישהו ולהביאו לבטל הידוריו, אבל ודאי שיש לארח ולתת האפשרות לקחת, אם סומך על המארח. ראה ספר-השיחות תש"ה עמ' 91 ועוד. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סז, וש"נ.

31 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סב. לגבי שום, אין מנהגנו לאסור (בשם הגר"י לנדא ע"ה. וראה מה שהביא בזה בס' שבח-המועדים תשנ"ג עמ' 195).

32 שם עמ' ס. וכנראה קנו והכינו אותם לפני פסח, כמנהג הפשוט המובא שם.

33 שם עמ' נג, ששתה במקומו חלב מהול במים חמים. ובגיליון ב"מ ערב פסח תשנ"ה עמ' 14, מובא מפי המשב"ק שהשתייה בימי הפסח היתה מיץ תפוזים שנחסט בבית. ב'אוצר' בעמ' הנ"ל מובא שנהגו לשתות תה, ועל אדמו"ר מהוריי"צ – מובא בעמ' מז.

34 מפי הרה"ח בנימין שי' קליין (תשורה) נה"ח, ח' אדר תשנ"ו, עמ' 29. וי"א שגם אדמו"ר מהורש"ב ואדמו"ר מהוריי"צ אכלו מאכלי חלב בפסח. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז אות ו ועמ' נג אות י.

22 ברשימות, חוברת לח עמ' 9, איתא: "כ"ק אדנ"ע היה אומר, שאין לנהוג בהידורים בחג המצות – הטעם שלא יחול בקבלה בנדר. כ"ק מו"ח אד"ש". ולא נפרש, הלא רבותינו נהגו בהידורים רבים ביותר, ומן הסתם התנו שיהיה 'בלי נדר'.

23 'תורת-מנחם – התוועדות' תשי"א ח"ב עמ' 7. ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' כט-לא על היחס למצות מכונה.

24 ספר-המנהגים עמ' 41. האמור בסוגריים – ע"פ 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מט,מח.

(המכניסים מצה ישה לתנור לחממה כדי להחזיר טריותה – אין בזה חשש 'שרוייה').

25 'התוועדות' תשמ"ח ח"ג עמ' 111 הערה 258. והנאמר בשיחה הנ"ל דשנת תשי"א שאין להקפיד בזה, הכוונה לקטנים ביותר שטרם הגיעו לחינוך, שעדיף להאכילם שרויה מאשר מצת מכונה. ואף בנושא קטניות, אף שאדה"ז (תנן סג) מוזכרו רק כמנהג, מסתבר שעדיף להאכילם 'שרויה' שהחשש בו רחוק ורק ממידת חסידות (והרי באחש"פ מקילין בזה), על פני קטניות שהמנהג ברור לאיסור (כך פסק ונהג בביתו הרה"ח ר' אברהם-צבי הכהן ע"ה מירושלים ת"ו. וכנראה שיש מרבני אנ"ש כיום הסוברים אחרת, וצ"ע אם יש לדעתם מקור נאמן. וראה בשו"ת קנין-תורה ח"ב סי' פ. פרדס-חב"ד גיליון 17 עמ' 175).

26 לחששות שבה, ראה שו"ע אדמוה"ז סי' תנא, מד. שו"ת הצמח-צדק או"ח סו"ס נא. למעשה אוסרים גם אם בטוחים לחלוטין בכשרות – 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נד וש"נ, ושם בעמ' נו שלא נזהרו בהנאה ממנו.

* אין נמנעים מלהכין בפסח מיני מאכל (ומאפה) הדומים למאכלי חמץ⁴¹.

* לפני פסח מבשלים ומסננים בכד את הסוכר המיועד לפסח, כדי לוודא שאין בו לכלוך כלשהו. יש שנוהגים כמנהג רבותינו נשיאינו עצמם, ואינם אוכלים כלל סוכר או מוצרים המכילים אותו בפסח, אך הרבי אמר שאינו יודע אם זו הוראה לרבים⁴².

* נזהרים ממאכל שנפל על הרצפה, ולכתחילה אף אין משתמשים בכלים שנפלו על הרצפה⁴³.

* אוכלים רק פרי או ירק בעל קליפה⁴⁴, ומקלפים אותו לפני האכילה (אפילו עגבניות ותמרים) בסכין המיוחדת לכך, שאין משתמשים בה לחיתוך מאכלים.

* נוהגים שלא לאכול דגים מלוחים ('הרינג') בפסח⁴⁵.

מנהגי חב"ד' עמ' סו. אגב, הרבי נמנע מלאכול מאכל שאמרו עליו בטעות שהוא 'קניידלאך' - 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' מז. (וראה סיפור זה גם ב'כפר חב"ד' גיליון 759 עמ' 44 ועמ' 158).

41) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד.

42) 'המלך במסיבו' ח"א עמ' שז. וראה בארוכה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נ ואילך. ושם, שכבר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע אמר שאינו אוהב שמחקים אותו בזה.

43) בס' 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ס (ללא ציון מקור) כתב שיש הקולפים ואוכלים את המאכל. ולעניין כלי, כתב שנמנעים משימוש בו אף בדיעבד באותה שנה.

44) למשל, אין אוכלים כרוב וכדומה. וי"א שגם חסה אין אוכלים מחוץ למרוו וכורך בליל-הסדר.

45) שם עמ' סא, עיי"ש (המציאות כיום היא, שבדגים מלוחים ללא עיבוד הבעיה היא האנונים לריכוך שיש בו בעיית כשרות וגם בעיה לפסח, ובדגים מעובדים ייתכנו גם גלוקוזה וחומרי-טעם, שעלולים להיות חמץ ועכ"פ קטניות).

צלחות עם פסי זהב בשפתן³⁵.

* אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע היה צריך לאכול בפסח שקדים מתוקים לרפואה, והקפיד שיקנו אותם (קודם הפסח) בחנות שאינה מוכרת כלל מוצרי חמץ³⁶.

* בדבר 'דירת פסח' או מטבח מיוחד לפסח - "לא ראיתי ולא שמעתי רבותינו נשיאינו נוהגים כן"³⁷.

* אחד החסידים נהג להכין לעצמו מים לכל החג, ואחר-כך, כשהיה קשה עליו, רצה לבטל המנהג על-ידי התרת-נדרים, והורה לו כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שלא לבטלו, אף שאדמו"ר בעצמו לא נהג בזה, מכיוון שמנהג זה הוא מהנהגות הבעש"ט³⁸.

* יש המניחים בד וכדומה בראש הברז, לסינון המים, וראה בהערה³⁹.

* בס' 'חשבני' ועוד מובא, שיש הנמנעים מלהזכיר שם 'לחם' בפסח. על הרבי מסופר שכשאמרו לו על חדר מסויים שיש בו 'חמץ', הגיב ואמר: לא כדאי להזכירו בפסח⁴⁰.

35) 'אוצר מנהגי חב"ד' ס"ע נט, מהרה"ח ר' רפאל-נחמן הכהן ע"ה בשם הרה"ח ר' שאול-דוב זיסלין ע"ה.

36) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' סד, מהרה"ג ר' יעקב לנדא ע"ה.

37) לקוטי-שיחות כרך לב, עמ' 204 בהערה. ומציין שם ל'דרכי חיים ושלו' ה'ל' פסח ס' תקעב, שבעל המנחת-אלעזר נהג כן (וע' ס' 'מהרי"ל - מנהגים' הוצאת מכון ירושלים עמ' תרל"ו אות צז).

38) 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' נו. ויש מאנ"ש הנוהגים בזה גם כיום.

39) כשהיה הרבי מסייר במוסדות החינוך קודם עריכת ה'סדר', אירע שהעיר לכך את תשומת ליבם של האחראים, וכן העיר שיש לבדוק מפעם לפעם את המסנתת שלא ייכנסו בה עניינים בלתי רצויים. אמנם הרב טובי' שי' זילברשטרום מסר שהדבר אירע כמה פעמים, ומשמעות הדברים היתה להיפך - שהרבי אינו גורס הידור זה, ורק אם עושים כך, יש לבדוק זאת לעיתים קרובות.

40) מליל-הסדר תשל"ט, 'התקשרות' גיליון לח עמ' 13, 'אוצר

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת-קודש, פרשת תזריע / החודש

כ"ט באדר - מברכים החודש וערב ר"ח

ביום האחרון של חודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגה ביותר, לאחר ה'מרבין בשמחה' של כל ימי אדר מיום ליום, והיא נותנת את הכוח והסיוע להמשיך את הגאולה דחודש ניסן, שבו נגאלו ובו עתידין להיגאל, כי השמחה שבחודש אדר, ובפרט ביום האחרון שבו, פורצת את גרדי הגלות ומביאה את הגאולה האמיתית והשלמה, על-ידי משיח צדקנו שנאמר בו "עלה הפורץ לפניהם", בקרוב ממש¹.

אמירת כל התהילים בהשכמה [בחליפה וכובע, והנשואים בחגיגת אבנט]. אחר-כך לומדים כשעה מאמר חסידות, ואחרי-כן התפילה.

רצוי להכין את ספר-התורה המיועד לקריאת פרשת החודש לפני התפילה, כדי למנוע טרחה דציבורא.

מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע.

מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד הראשון, ואומרים חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת החודש, בפרשת בא: "ויאמר... החודש הזה... תאכלו מצות" (שמות יב, א-כ).

אם יש רק ספר-תורה אחד - אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת החודש, ומגביהים וגוללים לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "כה אמר... בראשון באחד לחודש... עולת תמיד" (יחזקאל מה, יח-מו, טו), ומוסיפים פסוק ראשון ואחרון של הפטרת 'מחר חודש' (שמואל-א

1 לקוטי-שיחות כרך ד' עמ' 1274.

כ.יח.מב)².

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת החודש, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה³.

המולד: מוצאי-שבת בשעה 9:34 ו-7 חלקים. מברכים החודש: ראש-חודש ניסן⁴ ביום הראשון. אין אומרים "אב הרחמים". התוועדות בבית-הכנסת (ולמהשיכה בבית), ובפרט שהשבת היא לא רק שבת מברכים, אלא גם שבת החודש. במנחה אין אומרים 'צדקתך'.

יום ראשון

א' בניסן, ראש-חודש

[מנהגי ראש-חודש פורטו לאחרונה ב'התקשרות' גיליונות: תרפ"ט, תרצ"ד, תש"ב, תש"ו, תש"ן]. יום התוועדות. ההתוועדות - בבית-הכנסת⁵.

חודש ניסן

בכל החודש אין אומרים תחנון⁶, 'א-ל ארך אפים'⁷

2 לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 33. בקשר להנהגת רבותינו נשיאינו בקריאת הפטרה זו, שרק הם אמרו את הפסוקים הראשונים השייכים לנשיא, ראה 'רשימות' חוברת ה עמ' 8 = רשימות היומן עמ' תטו.

3 לוח כולל-חב"ד, ש"פ נח.

4 כן הלשון תמיד בלוח כולל-חב"ד, וכך נוהגים שאין מוסיפים תיבת 'מחר' (רק כשמברכים לש"ק הבא ויום הראשון שלאחריו, אז מוסיפים "ולמחרתו ביום הראשון" כדי לשלול את יום א' הסמוך, על אף שלא נזכר הדבר בלוח - בשם בעל-הקריאה בבית חיינו, שהיה במשך שנים רבות הש"ץ ל'ברכת החודש', הרה"ח ר"מ שוסטרמאן ע"ה).

5 היום יום, ל' ניסן.

6 שר"ע אדמוה"ז סימן תכט ס"ח.

7 כנדפס בסידורים מאז שנת תשל"ח. ראה בירור בעניין זה ב'התקשרות' גיליון שכט עמ' 18.

ו"למנצח... יענך" בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה.⁶ אין מתענים אלא חתן ביום חופתו ובכור בערב פסח.⁹

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹⁰ לקרוא¹¹ אחר התפילה¹² (אחרי אמירת תהילים¹³) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד בכלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א-יז). אחר-כך אומרים (גם בשבת)¹⁴ את ה"יהי רצון" הנדפס בסידורי תהלת-ה¹⁵. גם כוהנים ולוויים אומרים אותו¹⁶.

יום שני ב' בניסן

הם יכולים לומר זאת).

17) 'שערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"א עמ' רכ, ע"פ סדר ברכת הנהנין שבסידור אדמוה"ז. וכן הוא ע"ד הקבלה, ברכי-יוסף סי' רכו ס"ק ב. ולפלא שמשייכים להדפיס גם השתא בלוח כולל-חב"ד ע"פ קצות-השולחן סי' סו בבדי-השולחן ס"ק יח) שניתן לברך ברכה זו גם בחודשי אדר או אייר, ללא כל הסתייגות. וראה אנציקלופדיה תלמודית כרך ד עמ' שנה, ציון 98.

18) היו שבירכו ברכה זו ברוב עס, ראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ה. ובפרט ע"פ המבואר בסי' מורה באצבע להחיד"א את קצט ע"פ הזוהר (הנ"ל הערה 15) שכונת הברכה היא לתיקון נשמות שנתגלגלו בדומם וצומח ויבקשו עליהן רחמים.

לעניין ברכה בשבת, ראה שו"ת יחוה-דעת ח"א סי' ב שאין בזה איסור, ותלוי במנהג המקום, וש"נ.

בשו"ת מהרי"ל (הישנות) סי' קמג נקט **בפשיטות** שמי שלא בירך בראייה ראשונה מברך בראייה שנייה, ונתקם באגור סי' שיח ומטה-משה סי' שסא (שם הביא מזה ראייה לדין 'שהחינו', שבו נחלקו עליו, ולדעת רבינו בסידורו מברכים ללא שם ומלכות), ובבירור-הלכה סי' רכו עמ' רט) כ' שלפי כללי הפוסקים יש לפסוק כן נגד כל האחרונים שלא ראוהו. בבדי-השולחן שם הבין בסדר ברכות-הנהנין פ"ג הי"ד שאין לברך, אבל מפשטות הלשון הכוונה רק לשלול ברכה **נוספת** באותה שנה (וכמו בהלכה יג וכו') שלא כותבים כך. ובפרט שמהלשון שם "אינו **חוזר** ומברך" משמע שכן מברך לראשונה. וראה בזה באריכות בשו"ע הקצר פרק פז סי' ג ובהערות.

19) נסמן בשו"ע הקצר שם סי"א.

20) ראה הדעות בזה בשו"ע הקצר שם סי' ה ובהערות. דעת הרמב"ם, הטושו"ע והפוסקים שהביא הרבי בלקוטי-שיחות כרך כג עמ' 116 הערה 33 (וכפי שנראה שהכריע שם) שצ"ל אילני פרי דווקא. ורק שהעיר על השמטת אדמוה"ז מסדר ברה"ג, וסיים 'ואכ"מ' בקשר להשמטת כיו"ב שם.

לעניין אילנות שעודם בשנות ערלה, בגליון רע"א סי' רכו מסתפק בזה, אבל רבים פסקו לברך, ראה הגדה-של-פסח חזון עובדיה עמ' יד משו"ת דובב-מישרים ח"ג סי' ה וחלקת-יעקב ח"ב סי' כז ועוד.

21) כפי-החיים סי' רכו ס"ק ב ובדי-השולחן סי' סו ס"ק יח.

22) ואפילו בלא שם ומלכות, כיוון שבלוח ברכות-הנהנין (פ"ב הכ"ג) כ' אדמוה"ז שאם נפל הפרח וגדלו הפירות טוב לברך בלא שם ומלכות, ובסדר ברה"ג השמיט זאת. 'ביאור סדר ברה"ג' עמ' 445.

8) יענך" בימות החול, "אב הרחמים" לפני מוסף שבת, ו"צדקתך" בשבת במנחה.⁶ אין מתענים אלא חתן ביום חופתו ובכור בערב פסח.⁹

נשיא: מצווה לחזק את המנהג¹⁰ לקרוא¹¹ אחר התפילה¹² (אחרי אמירת תהילים¹³) בכל יום החל מהיום עד י"ג ניסן ועד בכלל, דבר יום ביומו בפרשת הנשיאים. היום מתחילים "ויהי ביום כלות משה" ומסיימים "זה קרבן נחשון בן עמינדב" (במדבר ז, א-יז). אחר-כך אומרים (גם בשבת)¹⁴ את ה"יהי רצון" הנדפס בסידורי תהלת-ה¹⁵. גם כוהנים ולוויים אומרים אותו¹⁶.

8) סידור אדמוה"ז, לפני 'למנצח' זה.

9) לוח כולל-חב"ד, משו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"ט.

10) 'שערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"ב עמ' עז.

י"א שבהקפדה לומר בכל יום את הנשיא שלו, יש סגולה שלא ישכח באחד הימים לספור ספירת העומר. שמעתי מאבי מורי ז"ל בשם הרה"ג הרה"ח ר' שאול ברוק ע"ה.

11) אין מנהגנו לקרוא מתוך ספר-תורה. גם בימי הקריאה אין לגלות הס"ת ולקרוא פרשת הנשיאים מתוכו. ובפרט בש"ק, שפרשת הנשיאים צ"ל אחר תפילת המוספין דווקא - 'שערי הלכה ומנהג' שם.

12) וביום שיש תפילת מוסף, אחרי תפילת מוסף, שתדירה ומקודשת יותר מקריאת הנשיא - שם עמ' עט.

13) דתדיר קודם, וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' (ניסן-סיוון) עמ' ג.

14) 'היום יום', ר"ח ניסן. ספר-המנהגים עמ' 36. וראה 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' ד-ו.

15) עמ' 473. לכאורה צריך לנקד שם 'פְּרָשָׁה'.

בס' קב הישר' מהדורת הרב שיינברג תשנ"ג, פרק פה (דף תנג, א-ב), הנוסח הוא: "**דמתחדשין** [ולא כהתיקון 'דמתרחשין', עיי"ש] כציפריס, ומצפצפין **בשבחין** [כ"ה במקור, ס' יסוד יוסף, ע"פ הזוהר דלהלן], ומצלאין על... ותעילך הנך **ציפרייא**

קדישין [אצלנו 'ציפרי קדישין'] לאתר קדישא דאיתמר **עליהו** [ונוסחנו הוא כבס' יסוד יוסף, 'עליה' - על האתר]... וכל האורות **הקדושות הכלולות** [א"ה: צ"ע שבכ"מ - כמו באגה"ק סכ"ו, כו - 'אורות' הן בלשון זכר] בקדושת זה השבט, **ואהיה מלוכש בקדושת זה השבט** [נשמט מפני הדומות, וכבר העירו ע"ז]...". (ומציין לזוהר ח"ג קצב, וד"ת מונקאטש ח"ב אות ג).

16) למרות שמוזכר שם "שבאם אני עבדך משבט..." והוא איננו משבט זה, כיוון שזה שייך ל'עבור' (דהיינו גלוי מסויים מנשמה אחרת בתוך נשמתו-הוא, הנשארת בדרגתה), הוראת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ג, היום יום שם, ספר-המנהגים שם, לוח כולל-חב"ד. 'בשערי הלכה ומנהג' אר"ח ח"ב עמ' פ

נתבאר, שהשייכות היא **ודאית** לכל אחד ואחד מישראל, ורק שבאם זהו שבטו, אי השייכות וההמשכה הן באופן נעלה יותר (בשו"ת מנחת-אלעזר ח"ה סי' ב כתב שלא יאמרו כהן ולוי את היה"ר, אבל בפתחא זוטא הלי' פסח סי' א אות ו הוכיח שגם

יום ההסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר רבנו שלום-דובער נ"ע מליובאוויטש, אדמו"ר מוהרש"ב, דור חמישי לנשיאי חב"ד²³, בשנת תר"פ, בעיר רוסטוב על נהר דון, ושם מנוחתו-כבוד²⁴.
יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע²⁵.

יום התוועדות. התוועדות - בבית-הכנסת⁵.
וראה להלן.

יש לנצל 'עת רצון' זו, כדי: א) ללמוד פרק משנה המתחיל באות אחת משמו הקדוש (על-כל-פנים פרק אחד)²⁶. ב) להוסיף²⁷ בלימוד תורתו של בעל הילולא, ש"עיקר גילוי החסידות באופן של הבנה וההסברה נתחדש על ידו, ונתכנה ה'רמב"ם

דתורת החסידות"²⁸. ג) להוסיף בעבודת התפילה. ד) להוסיף בנתינת צדקה, ומה טוב - לעניין השייך לעבודתו המיוחדת של בעל הילולא או למוסדות העוסקים בעבודתו, ש"עיקר חידושו - בייסוד ישיבת תומכי-תמימים, שבה מודגשת שלימות התורה" נגלה וחסידות כאחד²⁹, ו"עלידו התחילה עיקר הפצת תורת החסידות חוצה"³⁰, ובעבודת רבותינו נשיאינו ממלאי מקומו. ה) לקיים³¹ התוועדות של שמחה, שבה יקבלו עליהם הנאספים החלטות טובות בענייני תורה ומצוות³².

* תקופת ניסן³³: היום, בשעה 12:40. אין שותים מים בשעה זו.

28 לקוטי-שיחות כרך ז עמ' 209, 277.

29 לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 67. כרך כז עמ' 25. 'התוועדויות' תשמ"ז ח"א עמ' 310, 495.

30 לקוטי-שיחות כרך כ עמ' 389. וראה שם כרך כב עמ' 186. 31 ע"פ הוספות לשיחה הנ"ל בהערה 27, שם עמ' 292 (בלתי מוגה). וראה בקשר להתוועדות ביום הילולא, בלקוטי-שיחות כרך כא עמ' 276.

32 ההוראות: ב', ג', ד' - נאמרו במפורש (בקשר ליום הילולא דאדמו"ר הזקן) ל"כל אחד ואחת, אנשים נשים וטף" [בשיחה שבהערה 27. ובקשר להוראה ב' - גם בשיחות קודש תשנ"ב ח"א עמ' 382, בקשר ליו"ד כסלו]. ולכאורה כן הוא גם בקשר להוראה ה'. וצריך חיפוש בקשר להוראה א'.

33 הזמן - ע"פ הלוחות, בניכוי 20 דקות שהשעון המקומי מאחר לעומת 'אופק קהיר'.

ע"פ שו"ע אדמו"ר הזקן (או"ח סי' רז ס"ד וס"ה) תנה סט"ו-רטו. וצ"ע שנשמט מחלק חו"מ שלו, הל' שמירת גוף ונפש ס"ד), יש להזהר משתיית מים בשעת התקופה (ואין להשאיר מים **מגולים** אז, אפילו במקרה). מלשונו בסי' רז "ימתין מעט", משמע דלא כמ"ש בדרכי תשובה סי' קטז ס"ק פט (וכן העתקנו בעבר) שיש להזהר חצי שעה לפני הזמן וחצי שעה לאחריו. זמני ה'תקופות' צוינו בלוח 'היום יום' בעמוד שלפני התחלת ה'לוח' עצמו, ומופיעים תמיד בלוח כולל-חב"ד בתחילת החדשים המתאימים.

23 הנשיאות החלה בשנת תרמ"ג, אך קבלת על הנשיאות בכל הפרטים היתה רק בשנת תרנ"ד, ראה 'ספר התולדות - אדמו"ר מוהרש"ב', הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשל"ו, עמ' 34; ושיחת ש"פ וירא תשמ"ג. וראה הערה 1 ב'פתח דבר' לס' המאמרים תרמ"ג-ד.

24 פרשת ימי חיינו האחרונים בעלמא דין והסתלקותו נדפסה בס' 'אשכבתא דרבי', ברוקלין תשל"ו, ועוד.

בחו"ר תרצ"ט, כיוון ששלטונות העיר עמדו להרוס את בית-העלמין, הועבר גופו הק' לבית-העלמין החדש שבאותה העיר מתוך מסירת-נפש ע"י מניין מאנ"ש, ע"פ הוראות תלמידו הרה"ק ר' לוי-יצחק שניאורסאהן נ"ע, אביו של הרבי, והקימו במקום אוהל מאותן האבנים שהועברו מהאוהל הישן. 'אשכבתא דרבי' עמ' 151, ומשם ב'תולדות לוי-יצחק', הוצאת קה"ת, כפר-חב"ד תשנ"ה, ח"א עמ' 287. צילום הציון ששופץ נדפס שם בעמ' 294.

25 ראה לקוטי-שיחות כרך ד עמ' 1293 בהערה. כרך יב עמ' 146 בהערה 1. כרך לב עמ' 23 הערה 38. ספר-השיחות תשמ"ח ח"א עמ' 347 הערות 8, 7.

26 ע"פ לקוטי-שיחות כרך כא עמ' 296.

27 וכן ההוראות ג"ד, ע"פ 'התוועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 286, מוגה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחי

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש